

FUNDACJA

CIVIS
POLONVS

SZKOŁA OBYWATELI

10 projektów zachęcających uczniów do aktywności społecznej

Spis treści

Wstęp	3
Opisy projektów zachęcających uczniów do aktywności społecznej.	7
1. Mapa naszej społeczności	7
2. Region w zmysłach	10
3. Przeszłość naszej miejscowości.	13
4. Budżet gminy	16
5. Młodzież debatuje.	19
6. Poznaj sąd	22
7. Prawa zwierząt	24
8. Poczytaj mi przyjacielu	26
9. Dzień tolerancji.	29
10. Imagine day (Dzień: Wyobraź sobie świat...)	32
Lista nauczycieli uczestniczących w warsztatach „Szkoła obywateli”	36
Informacja o projekcie „Szkoła Obywateli”	37

FUNDACJA

CIVIS
POLONVS

SZKOŁA OBYWATELI

10 projektów zachęcających uczniów do aktywności społecznej

Publikacja została sfinansowana ze środków
Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
w ramach Rządowego Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Copyright by Fundacja Civis Polonus, Warszawa 2007

Przedruk materiałów Fundacji Civis Polonus w całości lub części możliwy jest wyłącznie za zgodą Fundacji.

Wydawca:

Fundacja Civis Polonus

tel: 22 4988858, 0505002964, 0512033678, 0501870475

Biuro Fundacji: ul. Ordynacka 9 pok. 31, 32 00-364 Warszawa

e-mail: fundacja@civispolonus.org.pl

www.civispolonus.org.pl

Skład, druk:

QLCO. Agencja Reklamowo- Wydawnicza

Ul. Hipolitowska 94, 05 – 074 Halinów

www.qlco.com.pl

WSTĘP

W Polsce obserwowany jest problem niskiego kapitału społecznego, rozumianego jako zaangażowanie ludzi w sprawy publiczne. Przejawem takiego stanu rzeczy są niskie wskaźniki zaufania międzyludzkiego, nieduży odsetek osób działających w różnego rodzaju oddolnych inicjatywach, stowarzyszeniach, niskie czytelnictwo gazet, wreszcie niska frekwencja wyborcza. Niski kapitał społeczny oznacza, że Polacy wciąż nie odnajdują się w roli obywateli – osób zaangażowanych, współdecydujących o sprawach publicznych (por. dane CBOS BS/35/2002, BS/27/2004, BS/40/2002).

Można jednak powiedzieć: „Nikt nie rodzi się obywatelem”. Istnienie wysokiego poziomu kapitału społecznego, wymaga podejmowania działań zmierzających do rozwijania tego ważnego zasobu. Jedną z instytucji, które mogą w bardzo znaczący sposób wpływać na promowanie postawy zaangażowania społecznego jest szkoła. Jest to miejsce, w którym kształtowane są postawy, umiejętności młodych ludzi. Rolę szkoły podkreśla Komisja Europejska, która stwierdza, że „uczestnictwo należy rozwijać szczególnie na szczeblu społeczności lokalnych, łącznie ze szkołami, które dostarczają doskonałej okazji do sprawdzenia się w roli ważnej społecznie osoby” (Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej. Biała Księga Komisji Europejskiej, 2004).

Przewodnik „Szkoła Obywateli” przeznaczony jest dla uczniów gimnazjów. Zawiera on opis 10 projektów działań rozwijających zaangażowanie społeczne uczniów, które z powodzeniem można realizować w gimnazjum. Każdy z nich w podobnej formie został zrealizowany w szkołach polskich i innych krajów europejskich – wzbudził zainteresowanie uczniów, dał satysfakcję nauczycielom koordynującym go.

Propozycje projektów edukacyjnych umieszczone w tej publikacji są zróżnicowane, tak jak bycie obywatelem współcześnie realizuje się poprzez podejmowanie różnego typu działań.

Zależało nam na wybraniu projektów odzwierciedlających bogactwo roli obywatela. Zaangażowanym obywatelem można być interesując się zarówno takimi kwestiami jak finanse gminy, ale także historia miasta. Obywatel to osoba, która czuje się odpowiedzialna zarówno za wspólnotę lokalną jak i narodową czy światową.

Projekty opisane w niniejszej publikacji dotyczą zarówno spraw lokalnych, związanych z życiem społeczności miasta, gminy, jak i zachęcają do dyskusyjnego o przyszłości świata. Projekty te mają rozwijać w młodych ludziach różne umiejętności: formułowania opinii, dyskusyjnego, współpracy z innymi, prezentowania swoich poglądów, organizowania przedsięwzięć na rzecz innych ludzi. Opisane dobre praktyki to działania realizowane w szkole, ale także wychodzące poza nią – kierowane do społeczności lokalnej. Tematy podejmowane w ramach proponowanych projektów dotyczą m.in. funkcjonowanie instytucji demokratycznych, przeszłości i charakterystyki społeczności lokalnej, praw człowieka.

„Uczniowie sięgając do historii najbliższej okolicy sami sobie stwarzają okazję do szukania swoich korzeni i określenia swojej tożsamości (projekty: „Mapa naszej społeczności”, „Region w zmysłach”, „Przeszłość naszej miejscowości”). Podjmując trudne tematy (projekt „Budżet gminy”) mają okazję do zorientowania się ile wysiłku trzeba włożyć w zorganizowanie życia w gminie, aby realizowała ona najistotniejsze potrzeby ludzkie. Przy okazji uświadamiają sobie, że nie jest to tylko sprawa urzędników, ale wszystkich mieszkańców. Młodzi ludzie uczą się także przestrzegania zasad współżycia społecznego i ponoszenia konsekwencji za naruszenie obowiązujących norm prawnych (projekt „Poznaj sąd”). Ciekawe są propozycje, które uczą młodzież widzenia wokół siebie innych ludzi (projekty „Poczytaj mi przyjacielu”, „Dzień tolerancji”) a także zauważenia istotnych problemów (projekt „Prawa zwierząt”, „Imagine day”). Zajęcia te są dobrą okazją do zaznajomienia się z zasadami wolontariatu oraz poznaniu funkcjonowania organizacji pozarządowych i działania tzw. „korzeni traw” (oddolnych inicjatyw obywatelskich). Oczywiście wszystkie te propozycje mogą być zrealizowane, gdy młody człowiek nauczy się je dostrzegać i o nich mówić, dyskusyjnego z innymi, szanując zdania innych, ale wyrabiając sobie własne (projekt: „Młodzież debatuje”). (Fragment recenzji)

Efektem prowadzenia tych projektów ma być zwiększanie kompetencji obywatelskich, wzmacnianie lokalnych więzi społecznych, postawy odpowiedzialności za siebie, za społeczność lokalną, za słabszych.

Wspólną cechą proponowanych działań zwiększających zaangażowanie społeczne młodzieży jest ich atrakcyjność dla uczniów biorących w nich udział. Umożliwiają im one zaprezentowanie swojej kreatywności, sprawności organizacyjnej. Co ważne, w proponowanych projektach jest miejsce dla aktywności wszystkich uczniów, nie tylko grzecznych, zdolnych ale także dla osób mających kłopoty z nauką. Udział w realizacji projektów może być okazją do wykazania

się, uwierzenia w siebie. Osoby zaangażowane w realizację projektów tworzą grupę, a wspólna praca staje się zabawą, z której efektów korzystają inni uczniowie, mieszkańcy.

Urzeczywistnianie większości z opisanych działań przełamuje codzienną rutynę funkcjonowania szkoły wprowadzając radość, zabawę, polot. Dzięki wspólnej pracy, uczniowie i nauczyciele dystansują się wobec swoich zwykłych ról, lepiej poznają się, lepiej rozumieją, co sprzyja integracji szkolnej społeczności.

Bycie obywatelem nie jest proste – wymaga odpowiednich postaw, wiedzy, umiejętności. Rolą nauczycieli jest zachęcanie młodych ludzi do aktywności w sferze publicznej. Mamy nadzieję, że opisane w tym przewodniku pomysły staną się inspiracją do tworzenia w szkołach innych projektów zachęcających do zaangażowania obywatelskiego, zapewnią uczniom zdobywanie wiedzy przez aktywne działanie a nauczycielom przyniosą uznanie uczniów, rodziców i przełożonych.

MAPA NASZEJ SPOŁECZNOŚCI

Istota projektu

Projekt polega na stworzeniu przez uczniów społecznej mapy swojej miejscowości. Celem projektu jest poznanie różnorodności społeczności lokalnej poprzez zachęcenie uczniów do przyjrzenia się bliżej, temu jak funkcjonuje i jakie różne mniejsze społeczności mogą być częścią większej. Większa w tym wypadku to społeczność szkolna, na którą składają się uczniowie przyjeżdżający z różnych mniejszych miejscowości, dzielnic.

Inspiracja

Projekt został po raz pierwszy zrealizowany w Irlandii i służył zwróceniu uwagi uczniów na fakt różnorodności ich pochodzenia i przynależności do różnych grup. Projekt pozwolił uczniom także na przyjrzenie się specyfice swojej najbliższej okolicy, w której mieszkają, odnalezieniu jej bogactwa i lokalnego kolorytu. Więcej informacji <http://www.actonline.ie/projects.html>.

Czas realizacji projektu

Projekt od momentu poinformowania uczniów o jego rozpoczęciu do finału w postaci prezentacji mapy może trwać od dwóch do pięciu miesięcy w zależności od intensywności prowadzonych działań.

Realizacja – krok po kroku

Proponujemy realizację tego projektu na lekcjach WOS lub godzinach wychowawczych oraz kilku lekcjach geografii.

1. Nauczyciel omawia cały projekt i odpowiada na pytania uczniów. Następnie dzieli klasę na grupy składające się z osób pochodzących z tych samych miejscowości (albo dzielnic, ulic).
2. Uczniowie w ciągu tygodnia mają przeprowadzić w swojej okolicy obserwacje, rozmawiać z ludźmi, przeprowadzać wywiady, zbierać różne przedmioty (ulotki, zdjęcia, przedmioty).
3. Na następnej lekcji, każdy członek grupy opowiada i pokazuje swoje „zdobycze”.

4. Poszczególne grupy podejmują decyzję o tym, co ich najbardziej zainteresowało, co jest niezwykłego w ich miejscowościach, dzielnicach – może są to ludzie, albo budynki, albo jakieś wydarzenia, imprezy, może atmosfera, może historyczne wydarzenia, czym chcą się zająć.
5. Po znalezieniu tego „czegoś” grupa podejmuje decyzję, w jaki sposób to „coś” przedstawić – czy w formie rzeźby, plakatu, komiksu, prezentacji multimedialnej.
6. Członkowie grupy w terenie zbierają informacje na wybrany przez siebie temat oraz korzystając z pomocy nauczyciela, opracowują ich prezentację.
7. Następnie wspólnie uczniowie ze wszystkich grup decydują jak wszystkie charakterystyczne elementy umieścić na wspólnej mapie miejscowości.
8. Dzięki wsparciu nauczyciela geografii uczniowie mogą skonstruować mapę miejscowości i dzięki temu nauczą się jak na podstawie różnych informacji są budowane mapy.
9. Powstała mapa zapewne będzie bardzo duża – można ją umieścić na całej ścianie sali. Mapę i jej poszczególne punkty można wykonać podobnie, jak twórcy oryginalnego projektu, z materiałów uzyskanych z recyklingu.
10. Przygotowanie oficjalnej prezentacji mapy innym uczniom. Każdy przygotowuje swoją wypowiedź o jakimś fragmencie mapy. Następnie zaproszone są na lekcje inne klasy, którym prezentuje się informacje.
11. Można podobne zajęcia przeprowadzić dla Rady Pedagogicznej, rodziców, nauczycieli, przedstawiciele lokalnych władz. Spotkanie takie może stać się okazją do dyskusji nad rozwojem miejscowości.

Metody edukacyjne: praca w grupach, dyskusje, prezentacje, wystąpienia.

Adresaci projektu: uczniowie, nauczyciele, pracownicy szkoły, rodzice.

Potencjalne trudności w realizacji projektu

- Trudność może sprawić techniczne stworzenie mapy – warto wtedy słowo „mapa” traktować umownie.
- Koniecznie trzeba uważać, by w trakcie realizacji projektu nie pogłębiać albo nie wywołać animozji, związanych z przynależnością do różnych grup lokalnych.

Korzyści z realizacji projektu

- Młodzież uczy się współpracy w grupie, zdobywa umiejętność dochodzenia do konsensusu.
- Pogłębia się znajomość swojej najbliższej społeczności i odkrywanie jej mocnych stron.
- Wzmacniane jest poczucie przynależności do społeczności lokalnej.
- Oficjalna prezentacja mapy jest okazją do spotkania, integracji uczniów, nauczycieli, pracowników szkoły, rodziców.
- Projekt daje możliwość wykazania swoich możliwości uczniom o różnych umiejętnościach – technicznych, organizacyjnych, plastycznych itp.

REGION W ZMYŚLACH

Istota projektu

Projekt ma pozwolić poznać swój region w niekonwencjonalny sposób. Zamiast poznawać fakty, procesy, instytucje uczniowie zachęceni są do odkrywania regionu poprzez własne obserwacje zmysłowe: nasłuchiwanie, poznawanie zapachów, dotykanie, odkrywanie smaków, przyglądanie się.

Zadaniem młodych ludzi jest zbieranie informacji na temat historii, środowiska naturalnego, kultury lokalnej (pisarzy, poetów, malarzy, rzeźbiarzy, animatorów kultury), gospodarki (podmioty gospodarcze).

Następnie, uczniowie w grupach tworzą opis regionu przedstawiając zapachy regionu, dźwięki (np.: muzyka lokalna, albo szum drzew) smaki (kuchnia), dotyk (rośliny) itp. Punktem kulminacyjnym projektu może być impreza ogólnoszkolna, podczas której nastąpi prezentacja „odkryć uczniów”.

Inspiracja

„Region w zmysłach” to tytuł konkursu organizowanego Forum Turystyki Pomorza Zachodniego na szczeblu wojewódzkim i krajowym, a służący przedstawieniu bogactwa swoich małych ojczyzn. Najważniejszą częścią przedsięwzięcia jest poszukiwanie „perełek” w swojej najbliższej okolicy i w ten sposób zachęcenie do poznawania swojej małej ojczyzny wszystkimi zmysłami. Projekt można z powodzeniem realizować ograniczając się tylko do swojej miejscowości.

Czas realizacji projektu

Proponujemy realizację projektu podczas zajęć pozalekcyjnych. Można przyjąć tryb spotkań półtoragodzinnych raz na dwa tygodnie. Wtedy uczniowie na zajęciach będą dzielili się swoimi postępami w pracy a między zajęciami będą mieli czas na zdobywanie informacji i przygotowywanie prezentacji. Czas realizacji projektu to jeden semestr.

Realizacja – krok po kroku

1. Realizację projektu należy rozpocząć od rekrutacji uczestników, czyli od poinformowania uczniów o celach projektu, sposobie jego prowadzenia

oraz zachęcić do uczestnictwa w nim. Projekt daje możliwość wykazania się zdolnościami plastycznymi, muzycznymi, kulinarnymi zatem nabór powinien być otwarty, w żadnym wypadku nie należy ograniczać się do „dobrych uczniów”. Nauczyciel w różnych klasach prezentuje cały projekt zachęcając uczniów do wzięcia w nim udziału. Może być to plakat zapraszający uczniów do wzięcia udziału w zajęciach pozalekcyjnych.

2. Na pierwszym spotkaniu nauczyciel omawia zasady projektu i odpowiada na pytania uczestników. Wszyscy muszą nakreślić plan wspólnych działań.
3. Uczniów warto podzielić na grupy zadaniowe, które będą pracowały nad pokazaniem regionu poprzez poszczególne zmysły. Jedna grupa będzie odpowiadała za przedstawienie zapachów regionu, inna smaków, inna dotyku, wreszcie dźwięków.
4. Uczniowie w ciągu tygodnia obserwują swoją okolicę, zbierają informacje oraz robią notatki.
5. Na zajęciach, w grupach uczniowie przedstawiają wyniki swoich obserwacji oraz zastanawiają się, co jest najciekawszym smakiem, zapachem, dźwiękiem regionu – może to być muzyka lokalna, potrawa, ciekawy budynek, albo piękny krajobraz.
6. Gdy już grupy posiadają wiedzę na temat tego, co chcą przedstawić, wszyscy uczestnicy projektu powinni zaplanować imprezę, podczas której odbędzie się prezentacja „Nasz region w zmysłach”. Wspólnie powinni się zastanowić gdzie dokładnie odbywać się będzie impreza, kogo zaprosić, oraz opracować ogólny jej scenariusz.
7. Następnie poszczególne grupy przygotowują prezentacje „Nasz region w smaku”, „Nasz region w dotyku” itp.
8. Kulminacją projektu może być impreza „Nasz region w zmysłach” – całodniowe święto, podczas którego uczestnicy projektu zachęcają swoich rówieśników do poznawania swojej małej ojczyzny wszystkimi zmysłami.
9. Ważne jest by uczniowie zaangażowani w realizację projektu zostali docenieni, nagrodzeni.

Metody edukacyjne: zbieranie informacji, praca w grupach, burza mózgów, podejmowanie decyzji, prezentacja publiczna.

Adresaci projektu: uczniowie, nauczyciele.

Potencjalne trudności w realizacji

- Rekrutując grupę trzeba przekonać uczniów, że warto wziąć udział właśnie w tych zajęciach, mimo, iż nie są one tak praktyczne jak np.: kółko matematyczne – należy podkreślić szansę realizacji dużego przedsięwzięcia, możliwość twórczego działania.
- Na początku realizacji projektu trzeba zadbać o twórczą atmosferę, tak by uczniowie czuli przyzwolenie na swobodne poszukiwania.
- Ważne jest by systematycznie motywować uczniów do uczestniczenia w projekcie, wspierać ich w momentach zwątpienia.

Korzyści z realizacji projektu

- Udział w zajęciach pozwala młodzieży zdobyć wiedzę o swoim regionie w nietypowy „nie szkolny” sposób.
- Przyczynia się do wzmacniania więzi z regionem, małą ojczyzną.
- Uczy młodzież współpracy z innymi przy realizacji projektów.
- Stwarza możliwości zaprezentowania się uczniów, wykazania się umiejętnościami nie związanymi bezpośrednio z nauką.
- Przyczynia się do ożywienia codziennego życia szkoły poprzez organizację imprezy.

PRZESZŁOŚĆ NASZEJ MIEJSCOWOŚCI

Istota projektu

Projekt służy rozwijaniu wiedzy o przeszłości miejscowości, w której mieszkają uczniowie i wzmacnianiu przywiązania do małej ojczyzny. Uczniowie zbierają zdjęcia przedstawiające ludzi, budynki, przyrodę swojej miejscowości a następnie przygotowują wystawę fotograficzną. Dzięki realizacji projektu pamiątki te zostają zgromadzone, uporządkowane i wyeksponowane, a przez to zostaje ocalona przed zapomnieniem historia miejscowości i jej ludzi.

Inspiracja

Oryginalny projekt nosił tytuł „Śladami przeszłości Brzeźna”. Brzeźno to mała miejscowość położona we wschodniej Polsce. Uczniowie wraz z nauczycielką matematyki stworzyli „Muzeum u Cioci M...”, gdzie umieszczono stałą wystawę fotografii i dokumentów związanych z historią szkoły i miejscowości.

Czas realizacji projektu

Zajęcia pozalekcyjne trwające godzinę, co tydzień, albo co dwa tygodnie przez dwie godziny, w ciągu jednego semestru.

Realizacja – krok po kroku

Projekt ten może być ciekawą propozycją zajęć pozalekcyjnych.

1. Przede wszystkim trzeba zaproponować społeczności szkolnej projekt i zaprosić do udziału w nim.
2. Następnie zebrać grupę „zapaleńców”, składających się z uczniów i nauczycieli, którzy zajmą się realizacją, czyli wyszukiwaniem starych zdjęć oraz organizowaniem ich ekspozycji.
3. Należy określić temat poszukiwań: może być on ogólny, gdy po raz pierwszy organizujemy wystawę np. „nasze miasto sprzed lat”, albo bardziej szczegółowy i wtedy poszukiwać zdjęć przedstawiających życie szkoły, czy sposób spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Ważne jest, by temat był interesujący dla większości uczestników projektu.

4. Warto zaprosić do współpracy osoby spoza szkoły, różne instytucje, rodziców, sponsorów, regionalistów, którzy będą wspomagać wysiłki grupy.
5. W następnej kolejności uczestnicy projektu zwracają się do tych osób z prośbą o udostępnienie zdjęć na wystawę.
6. Po zebraniu eksponatów, koniecznie trzeba zastanowić się nad sposobem ich eksponowania – miejscem (szkoła, dom kultury, witryny sklepowe itp.).
7. Warto też zadbać o uroczysty wernisaż, w czasie którego twórcy wystawy, oprowadzą po niej, opowiedzą o eksponatach. Przed tym jednak uczniowie muszą się podzielić zakresem tematycznym i przygotować informacji, które następnie zaprezentują. Taka impreza jest dobrą okazją do spotkania i wspólnego świętowania uczniów, nauczycieli, rodziców, ale także starszych osób. Zaproszenie „ważnych” osób – przedstawicieli władz lokalnych, dziennikarzy podniesie rangę przedsięwzięcia.
8. Informację o wernisażu można przekazać lokalnym mediom. Warto także napisać o niej w gazetce szkolnej czy kronice.
9. Kontynuacją projektu może być napisanie przez uczniów wspólnej książki na temat historii swojej miejscowości i przy wsparciu dorosłych opublikowanie jej lub nakręcenie filmu.

Metody edukacyjne: praca w grupach, dyskusje, planowanie działań, wywiady, analiza materiałów.

Adresaci projektu: uczniowie, mieszkańcy.

Potencjalne trudności w realizacji

- Kluczowe jest zachęcenie uczniów do włączenia się do realizacji projektu, gimnazjaliści często mają przeładowany plan, zajęcia dodatkowe itp.
- Przygotowanie wystawy wymaga pewnych nakładów finansowych – trzeba zdobyć środki, np.: z budżetu szkoły lub z budżetu gminy.

Korzyści z realizacji projektu

- Zachęcenie młodych ludzi do udziału w różnych atrakcyjnych zajęciach pozalekcyjnych.
- Ocalenie pamiątek dokumentujących historię miejscowości i jej społeczności.

- Zainteresowanie uczniów i mieszkańców przeszłością miejscowości.
- Zachęcanie mieszkańców do spotkań i dyskusji na temat swojej małej ojczyzny.
- Możliwość stworzenia własnej publikacji na temat historii swojej miejscowości.

BUDŻET GMINY

Istota projektu

Istotą projektu jest włączenie młodzieży do pracy nad budżetem gminy. Polityka finansowa gminy, kwestie związane z budżetem wydają się wielu osobom bardzo skomplikowane. Jednocześnie prace nad kształtem budżetu lokalnego w swej istocie odzwierciedlają, co jest rzeczywiście ważne dla wspólnoty lokalnej, w jakim kierunku ma się rozwijać, jakie potrzeby, projekty będą wspierane, co warto finansować. Dlatego niezwykle istotne jest uczenie młodych ludzi rozumienia, czym jest budżet, zachęcanie do zastanowienia się, jakie działania są ważne, jakie lokalne potrzeby warto zaspakajać i w jaki sposób myślenie o rozwoju, potrzebach różnych grup przełożyć na zapisy uchwały budżetowej.

Inspiracja

W początkach 2001 roku urząd miasta Southpark (Irlandia) zaprosił do współpracy uczniów ze wszystkich szkół w wieku 11-16 lat i emerytów, w celu stworzenia ich własnego budżetu dla miasta na dany rok. Uczniowie i emeryci stworzyli wspólny zespół, który razem pracował nad budżetem. Ich zadaniem było na podstawie informacji o sposobach konstruowania miejskiego budżetu, stworzyć, ich zdaniem, najlepszy budżet. Wiedzieli, jakie są planowane przychody i jakie są konieczne wydatki. Operowano prawdziwymi kwotami. W lutym zespół został zaproszony na zebranie rady miasta, podczas której przedstawili swój budżet wraz z uzasadnieniem.

Sugestie od uczniów i starszych osób miały wpływ na kształt budżetu, zwróciły również uwagę radnych na problemy trapiące mieszkańców. Więcej informacji: <http://www.actonline.ie/projects.html>.

Czas realizacji projektu

Projekt ten powinien być realizowany równoległe z pracami prowadzonymi przez urzędników, radnych nad uchwaleniem budżetu gminy, z uwzględnieniem kalendarza szkolnego. Najlepiej rozpocząć go we wrześniu i realizować do momentu uchwalenia budżetu gminy, czyli najpóźniej do końca marca. Warto przeznaczyć na niego semestr zajęć.

Realizacja – krok po kroku

Nie warto czekać na podobne zaproszenie od władz lokalnych. To nauczyciele mogą wyjść z inicjatywą projektu edukacyjnego włączającego młodzież do podejmowania decyzji o przyszłości miejscowości, w której żyją.

Jest to pomysł na zajęcia łączone, część odbywa się na lekcjach, druga zaś realizowana jest podczas zajęć pozalekcyjnych.

Chcąc zrealizować projekt „Budżet gminy” warto pamiętać o następujących krokach milowych:

1. Na kolejnej lekcji nauczyciel omawia zasady całego projektu.
2. Nauczyciel we współpracy z pracownikiem urzędu opracowuje materiał edukacyjny dotyczący procedury uchwalania budżetu w waszej gminie (przykładowy opis dostępny jest na stronie www.civispolonus.org.pl w dziale szkoła obywateli).
3. Nauczyciele przeprowadzają w klasach lekcję dotyczącą roli budżetu gminy, jego uchwalania, prezentują uchwałę budżetową z poprzedniego roku, na podstawie której pokazują uczniom strukturę budżetu – wydatki, przychody.
4. Nauczyciele, którzy przeprowadzali lekcje o budżecie informują uczniów o tym, że powstaje grupa, która będzie pracowała nad młodzieżową wersją budżetu gminy. Ważne, by zgłosiły się wszystkie chętne osoby, a nabór do prac nad budżetem był otwarty. Grupę do pracy nad budżetem można zorganizować w formie zajęć pozalekcyjnych w semestrze zimowym.
5. Na spotkaniach młodzież tworzy swój budżet, po kolei omawiając różne kategorie wydatków: oświata, zdrowie, bezpieczeństwo publiczne itp. – tu ważne jest by stosować te same pozycje budżetowe, które występują w budżecie gminy. Młodzież może wspólnie pracować nad poszczególnymi obszarami tematycznymi, albo w mniejszych grupach, pracujących nad poszczególnymi kategoriami wydatków np.: edukacja, zdrowie.
6. Efektem pracy młodzieży powinna być propozycja pozycji budżetowych oraz ich szacunkowa wielkość.
7. Ważnym momentem realizacji projektu jest dyskusja nad listą wydatków, która umożliwić ma zastanowienie się nad ogólnym kształtem budżetu – wtedy uczniowie mogą przekonywać się wzajemnie, które wydatki są ważniejsze i dokonać ostatecznych zmian.

8. Opracowany projekt budżetu przekazywany jest radnym gminy. Zwieńczeniem działań młodzieży może być prezentacja ich wersji budżetu na sesji rady.
9. Projekt młodzieżowego budżetu warto pokazać wszystkim uczniom szkoły, w formie prezentacji na lekcjach, albo gazetki ściennej.

Metody edukacyjne: wykład, praca w grupach, zbieranie danych i ich opracowywanie, formułowanie opinii, prezentacja publikacji.

Adresaci: uczniowie, władze lokalne

Potencjalne trudności w realizacji

- Konieczne jest zaangażowanie nauczycieli, którzy przygotują materiały do lekcji na temat budżetu gminy (warto zauważyć, że nie jest to wysiłek jednorazowy – materiały te można wykorzystywać w kolejnych latach).
- Istotna jest pomoc urzędnika gminy, który weźmie udział w przygotowaniu materiałów do pracy młodzieży: uchwałę budżetową z danego roku, informacje o szacowanych dochodach gminy na przyszły rok.

Korzyści z realizacji projektu

- Budowanie świadomości ekonomicznej młodych osób.
- Uświadamianie roli i zadań, jakie stoją przed lokalnymi władzami.
- Pokazanie, że także zwykli mieszkańcy, niezależnie od wieku, mogą mieć wpływ na swoją lokalną ojczyznę.
- Okazja do nauki formułowania poglądów na ważne i niekiedy trudne tematy.
- Szkoła ma okazję zaprezentować swoją działalność bezpośrednio radnym.
- Uczniowie na pewno w większym stopniu niż inne grupy społeczne dostrzegają wagę i potrzeby sektora edukacji – zwrócą uwagę lokalnych polityków na konieczność ponoszenia większych wydatków na oświatę, ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży.

MŁODZIEŻ DEBATUJE

Istota projektu

Celem projektu jest umożliwienie młodym ludziom zapoznania się z mechanizmami aktywnej dyskusji na ważne tematy w społeczności lokalnej. Projekt stanowi forum, na którym młodzi ludzie prezentują swoje poglądy dotyczące ważnych dla nich kwestii np.: bezpieczeństwa w szkołach, oferty spędzania wolnego czasu. Młodzież będzie uczyć się dzięki temu formułować opinie, przekonywać do swoich poglądów innych, ma szansę uczyć się uzasadniania swoich decyzji i argumentowania swoich poglądów.

Stworzenie międzyszkolnego forum nadaje głosowi młodzieży siłę, z którą przedstawiciele władz lokalnych powinni się liczyć. Uczniowie dzięki temu będą mieli poczucie wpływania na rzeczywistość i przekonanie, że warto być aktywnym.

Inspiracja

Projekt ten jest inspirowany działaniami podejmowanymi przez stowarzyszenie samorządów szkolnych w Nowym Sączu. Stowarzyszenie zrzesza dziesięć szkół. Jednym z przedsięwzięć organizowanych przez nie są coroczne debaty, w których biorą udział reprezentacje samorządów szkolnych. Wnioski z debat przekazywane są osobom, dla których powinny być one użyteczne: władzom miasta, przedstawicielom Ministerstwa Edukacji Narodowej itp.

Czas realizacji projektu

Zorganizowanie międzyszkolnej debaty zajmie około trzech miesięcy.

Realizacja – krok po kroku

1. Pierwszym etapem projektu jest przygotowanie do przeprowadzenia międzyszkolnej debaty. Przede wszystkim w każdej szkole, która bierze udział w projekcie powinny być przeprowadzone debaty, na poziomie szkoły, które wyłonią przedstawicieli do dalszego międzyszkolnego etapu. Podczas takich dyskusji sami uczniowie wybiorą najważniejszy dla nich problem, który warto dalej przedstawić na forum publicznym.

2. Organizacja debaty międzyszkolnej składa się z wybrania i zarezerwowania sali, poinformowania dyrektorów szkół o terminie debaty.
3. W debacie międzyszkolnej może wziąć udział ograniczona liczba uczniów w zależności od wielkości miejscowości, wielkości sali. Konieczne jest określenie ile osób ma reprezentować szkołę.
3. Program debaty powinien uwzględniać: uroczyste rozpoczęcie, prezentacje panelistów – zaproszonych gości, ekspertów. Następnie należy poświęcić czas na pracę młodzieży. Uczniowie zostają podzieleni na grupy (w każdej z nich uczniowie z różnych szkół), w których omawiają temat odpowiadając na pytania:
 - a. Diagnoza np.: Czy w szkołach naszego miasta jest bezpiecznie?
 - b. Inwentaryzacja działań dotyczących danego tematu, np.: Jakie działania już są podejmowane w naszej miejscowości by w szkołach było bezpiecznie. Które z nich są skuteczne, a które nie?
 - c. Rekomendacje: Jakie działania należy podjąć, by dany problem był lepiej rozwiązany, np.: Jakie konkretne działania mogłyby zostać podjęte, by uczniowie czuli się w szkole bezpiecznie.
4. Warsztaty w grupach powinny być moderowane przez nauczycieli, albo przygotowanych do tego uczniów. Potrzebne są duże płachty papieru i flamastry do notowania.
5. Po tym jak grupa wypracuje odpowiedzi na powyższe tematy, następuje prezentacja rekomendacji wszystkich grup na forum - każda grupa omawia swoje wnioski. Niezwykle ważne jest by w czasie tej prezentacji na sali obecni byli przedstawiciele instytucji, do których adresowane są wnioski uczniów.
6. Ważnym elementem debaty jest sformułowanie w grupach listów otwartych do osób i instytucji, które mogą przyczynić się do rozwiązania problemu, który był tematem debaty. Każda grupa pracuje nad jednym listem. Dobrze, gdy uczniowie są w czasie pisania listów wspierani przez nauczycieli.
7. Jeśli grupy będą wyposażone w przenośne komputery, już w czasie warsztatów można będzie sformułować pisma. Świetnie, jeśli uda się te pisma także od razu wydrukować i podpisać przez uczestników debaty.
8. Koordynator przedsięwzięcia musi dopilnować, żeby listy zostały wysłane.
9. Ważne jest by w czasie całej debaty pamiętać o zasadach: mówi jedna osoba; oceniamy argumenty a nie osobę wypowiadającą je. Należy również określić czas wypowiedzi w poszczególnych częściach programu.

Metody edukacyjne: dyskusja, formułowanie opinii.

Adresaci: uczniowie, władze lokalne.

Potencjalne trudności w realizacji

- Kluczowe jest przekonanie władz lokalnych i nauczycieli ze wszystkich szkół, że warto organizować debatę.
- Trudna może okazać się strona organizacyjna, wymaga ona dobrej koordynacji i precyzyjnego podziału zadań pomiędzy osoby zaangażowane w przygotowanie.

Korzyści z realizacji projektu

- Umożliwienie młodym ludziom współdecydowania o sprawach ich dotyczących.
- Integracja młodzieży z różnych szkół.
- Rozwijanie współpracy z władzami miasta.
- Uczenie młodych ludzi formułowania opinii, dyskusowania.

POZNAJ SĄD

Istota projektu

Wiedza dotycząca prawa, procedur sądowych nie jest mocną stroną Polaków. Dodatkowo edukacji prawnej nie poświęca się zbyt wiele czasu. Dlatego polecamy projekt „Poznaj sąd”, dzięki któremu w aktywnej formie można dowiedzieć się, jak działa sąd, zrozumieć, jakie osoby pełnią kluczowe role w procesie karnym. Poznanie instytucji sądu możliwe jest dzięki spotkaniu osób pełniących ważne funkcje na sali sądowej.

Inspiracja

Projekt został przeprowadzony przez nauczycieli w Irlandii – więcej informacji: <http://www.actonline.ie/projects.html>. Jego konstrukcja nie jest skomplikowana, co ułatwi wprowadzenie go w życie.

Czas realizacji projektu

Realizacja projektu może być rozłożona na kilka miesięcy, jeśli chcemy by toczyła się na lekcjach – raz w tygodniu po 45 minut. Można także projekt ten prowadzić jako zajęcia pozalekcyjne, wtedy dzięki intensywności działań czas jego wdrażania będzie krótszy.

Realizacja – krok po kroku

1. Uczniowie klasy zostają podzieleni na cztery grupy. Każda z grup ma za zadanie dowiedzieć się, jakie instytucje oraz osoby biorą udział w procesie karnym.
2. Powstaje lista kluczowych postaci procesu karnego, z którymi warto się spotkać. Następnie uczniowie w klasie dzielą tę listę, wybierają osoby, z którymi chcą się kontaktować i przygotowują oficjalne pisma do poszczególnych osób, z którymi chcieliby się spotkać.
3. Sędziego poznają obserwując rozprawę a potem dyskutują z nim o jej przebiegu, najlepiej w sali rozpraw.
4. Adwokata warto zaprosić na lekcję, by opowiedział, na czym polega jego praca i jaką rolę adwokat odgrywa w czasie procesu.

5. Trzecią osobą zaproszoną na spotkanie może być policjant, który opowie, jaka jest jego rola w przygotowywaniu postępowania karnego i informacji na temat przestępstwa, zanim sprawa zostanie przekazana do sądu.
6. Konieczne jest także zaproszenie na lekcję prokuratora.
7. Po spotkaniach z wyżej wymienionymi osobami, znając ich rolę i funkcję w procesie uczniowie ponownie idą do sądu, by przyjrzeć się rozprawie (konieczne jest wybranie mało drastycznego przypadku). Uczniowie będą mieli okazję obserwować sędziego, obrońcę, prokuratora w trakcie ich codziennej pracy.

Podsumowaniem wizyty w sądzie jest dyskusja na temat tego, czy oskarżeni byli traktowani sprawiedliwie oraz znaczenia sprawiedliwego sądu. Warto także poruszyć kwestię zawodów prawniczych, trudności w ich wykonywaniu oraz pozytywnych stron wykonywania tych zawodów.

Metody edukacyjne: praca w grupach, zbieranie informacji, analiza informacji.

Adresaci: uczniowie.

Potencjalne trudności w realizacji

- Kluczowa jest pomoc uczniom w zidentyfikowaniu osób, które zgodzą się przyjąć zaproszenie na spotkanie z uczniami w szkole.

Korzyści z realizacji programu:

- Poznanie działania sądu i ludzi zaangażowanych w jego funkcjonowanie.
- Oswojenie się z językiem prawniczym i skomplikowanymi procedurami sądowymi.
- Poznanie jednej z najważniejszych instytucji demokratycznych, jaką jest niezawisły sąd.
- Okazja do dyskusji jest lekcją wyrażania swoich opinii.
- Zaznajomienie się z prawem do rzetelnego procesu sądowego.
- Uczenie się ponoszenia odpowiedzialności za siebie i innych.
- Poznanie zawodów prawniczych.

PRAWA ZWIERZĄT

Istota projektu

Celem projektu jest uwrażliwienie uczniów na przestrzeganie praw słabszych istot poprzez zwrócenie ich uwagi na sytuację zwierząt. Projekt polega na zorganizowaniu kampanii informacyjnej na temat przestrzegania praw zwierząt.

Inspiracja

Kiedy uczniowie drugiej klasy gimnazjum w North Tipperary przeczytali o organizacji działającej na rzecz zwierząt i poszanowania ich praw (Towarzystwo Ochrony Zwierząt w Tipperary), postanowili włączyć się w ich działania. Celem działań Towarzystwa jest przeciwdziałanie krzywdzeniu i torturowaniu zwierząt oraz dbanie o szanowanie praw zwierząt bezdomnych. Więcej informacji można znaleźć na stronie: <http://www.actonline.ie/animal.html>.

Czas realizacji projektu

Projekt ten można realizować na godzinach wychowawczych, w trakcie jednego semestru.

Realizacja – krok po kroku

1. Uczniowie szukają w prasie, Internecie stowarzyszeń zajmujących się ochroną praw zwierząt oraz informacji na temat problemu maltretowania zwierząt.
2. Następnie do szkoły zaproszona jest osoba aktywnie działającą w tego typu organizacji. Uczniowie dokładnie powinni przygotować się do spotkania, organizując miejsce w szkole na spotkanie, przygotowując listę pytań, przygotowując plakaty informujące o spotkaniu.
3. W rozmowie z gościem uczniowie dowiadują się, jaka jest sytuacja przestrzegania praw zwierząt, jakie są najważniejsze problemy. Dzięki temu rozumieją, jakiego typu działania mogą poprawić sytuację zwierząt w ich mieście, gminie.
4. W szkole organizowany jest Tydzień Ochrony Praw Zwierząt. Uczniowie przygotowują plakaty i ulotki, które mają na celu zwrócenie uwagi opinii

publicznej na problematykę zaniedbanych zwierząt i poinformowanie, co zrobić by poprawić ich los.

- Uczniowie przygotowują prezentacje dla pozostałych uczniów na temat problemu bitych, maltretowanych, niechcianych głodnych zwierząt.
- Uczniowie tworzą plakaty dotyczące konieczności dbania o zwierzęta i rozklejają je w miejscach publicznych – urzędzie miasta/gminy, w bibliotece publicznej, ośrodku zdrowia, Kościele (po uzyskaniu zgody tych instytucji).

Metody edukacyjne: zbieranie informacji w prasie i Internecie, przygotowanie ulotek, plakatów.

Adresaci: uczniowie, młodzież, społeczność lokalna.

Potencjalne trudności w realizacji

- Konieczne jest przygotowanie uczniów do sytuacji, w której będą otrzymywali informacje o drastycznych przypadkach znęcania się nad zwierzętami.

Korzyści z realizacji projektu

- Wśród uczniów i mieszkańców społeczności podniesienie świadomości dotyczącej poszanowania praw zwierząt zaniedbywanych i niechcianych.
- Zwrócenie uwagi, że tylko konsekwentna polityka w stosunku do danego problemu może go rozwiązać.
- Zainteresowanie uczniów działalnością organizacji pozarządowych.
- Aktywne włączenie uczniów w działalność na rzecz słabszych istot.

POCZYTAJ MI PRZYJACIELU

Istota projektu

Uczniowie gimnazjum systematycznie czytają na głos książki przedszkolakom. Jest to projekt szczególnie wartościowy dla zespołów szkół, przy których istnieją zerówki, ponieważ pozwala zapoznać się uczniom starszym z młodszymi, dzięki temu starsi czują się opiekuńczy w stosunku do młodszych a młodzi nie boją się gimnazjalistów.

Autorzy ogólnopolskiego programu „Cała Polska czyta dzieciom” zwracają uwagę, że „głośne czytanie dzieciom jest dziś ważniejsze niż było kiedykolwiek w przeszłości, ponieważ lawinowo rośnie ilość informacji i wiedzy. Kto nie czyta, nie nadąży za zmianami we współczesnym świecie. Czytanie chroni dzieci przed uzależnieniem od telewizji i komputerów. Czytanie jest dobrą alternatywą dla fałszywych wartości masowej kultury.”

Inspiracja

Oryginalny projekt prowadzony jest na terenie gminy Wąpielsk. Została tam stworzona grupa chętnych gimnazjalistów, którzy raz w tygodniu przychodzą do uczniów przedszkola i czytają im na głos przez siebie wybrane książki. Przeprowadzono ewaluację tego projektu i okazał się on niezwykle lubiany przez przedszkolaków oraz bardzo dobrze znany wśród ich rodziców, którzy wielokrotnie okazywali gimnazjalistom swoją wdzięczność za poświęcanie uwagi ich dzieciom.

Czas realizacji projektu

Projekt warto realizować przynajmniej jeden rok szkolny.

Realizacja – krok po kroku

1. Pierwszym działaniem jest poinformowanie uczniów z całej szkoły o możliwości zgłoszenia się do grupy czytającej – najlepiej ogłosić to na początku roku szkolnego, we wszystkich klasach, tak by nabór był otwarty i wszyscy chętni mogli się zgłosić.
2. Następnie trzeba porozumieć się z nauczycielami z zerówki, w jakich godzinach i jak często uczniowie będą przychodzić i czytać dzieciom – najlepiej gdy wypada to nie rzadziej niż raz w tygodniu.

3. Gdy grupa się zawiązuje konieczne jest wspólne zaplanowanie czytania: określenie, jakie książki będą czytać, w jakiej kolejności.
4. Uczniowie przygotowują grafik: który uczeń kiedy będzie czytał.
5. Ważne jest, gdy projekt już ruszy by jego uczestnicy przekazywali sobie informacje, ile stron przeczytali, a od którego fragmentu książki mają zacząć kolejni czytający.
6. Ciekawym urozmaicheniem może być włączanie przedszkolaków do zabawy: zachęcanie ich by sami dopowiadali ciąg dalszy, albo żeby namalowali ilustracje do czytanych bajek.
7. Gimnazjaliści dodatkowo mogą przygotować samodzielnie na koniec roku niespodziankę na wakacje dla przedszkolaków na przykład, tak jak w oryginalnym projekcie, kolorowanek.
8. Jeśli przedszkolaki będą robiły ilustracje do czytanych bajek, można z nich przygotować wystawę, której otwarcie stanie się okazją do wspólnego świętowania – podziękowania gimnazjalistom za ich zaangażowanie i docenienie ich pracy.
9. Ważne jest by docenić pracę gimnazjalistów - nagroda na koniec roku szkolnego, albo przynajmniej wyższą oceną z zachowania.
10. Dodatkowym działaniem może być zaproszenie VIPów (burmistrza, dyrektora szkoły, księdza) do czytania bajek. Taki pomysł może przyczynić się do podniesienia rangi całego przedsięwzięcia

Metody edukacyjne: planowanie działań, współpraca w grupach.

Adresaci: uczniowie.

Potencjalne trudności w realizacji

- Kluczowe jest zachęcenie uczniów do włączenia się do realizacji projektu, gimnazjaliści często mają przeładowany plan, zajęcia dodatkowe itp.
- Konieczne jest w na początku projektu motywowanie gimnazjalistów do uczestniczenia w projekcie, do systematycznego odwiedzania przedszkolaków.

Korzyści z realizacji projektu

- Młodzi ludzie uczą się pracy z dziećmi oraz opiekowania się nimi.
- Zdobywają wiedzę na temat wolontariatu i pomocy innym.
- Nabierają pewności siebie, dzięki poczuciu bycia potrzebnym.

- Przygotowując się do czytania uczą się odpowiedzialności za to, co robią.
- Poprzez swoją postawę uczą dzieci pracy na rzecz innych.

DZIEŃ TOLERANCJI

Istota projektu

Projekt służy rozwijaniu postawy tolerancji wśród uczniów. Chodzi przede wszystkim o uczenie poszanowania dla odmiennych poglądów, kształtowanie otwartej postawy wobec inności i akceptację różnorodności.

Inspiracja

Coroczny „Dzień Tolerancji” organizowany jest w gimnazjum w Garwolinie. W ten sposób w szkole obchodzony jest dzień tolerancji, który przypada 16 listopada. To szkolne święto jest także okazją do przypomnienia Marka Kotańskiego oraz zasad, które głosił i wcielał w życie. W czasie tego przedsięwzięcia poruszane są różne tematy np. różnice płci, różnice narodowe, różne poglądy polityczne.

Czas realizacji projektu

Projekt można zorganizować w około trzy miesiące.

Realizacja – krok po kroku

W przedsięwzięciu powinny wziąć udział wszystkie klasy.

1. Pierwszym działaniem jest poinformowanie uczniów z całej szkoły o planowanej imprezie oraz zachęcenie ich do wzięcia w niej udziału. Nauczyciel koordynator projektu, wraz z uczniami ze swojej klasy przygotowuje oficjalne zaproszenia wzięcia udziału w obchodach „Dnia Tolerancji” dla poszczególnych klas.
2. Następnie organizowane jest spotkanie dla grupy, która będzie organizowała „Dzień Tolerancji” – jej członkami są chętni uczniowie oraz nauczyciele, którzy odpowiedzą na zaproszenia.
3. Kolejnym zadaniem uczniów zaangażowanych w realizację projektu jest stworzenie i rozwieszenie plakatów dotyczących tolerancji i stereotypów. Plakaty zdobią szkołę i wprowadzają atmosferę święta, niecodziennego wydarzenia. Plakaty skłaniają uczniów do zastanowienia się nad siłą i konsekwencjami istnienia stereotypów.

4. Dodatkowo w poszczególnych klasach wykonywane są gazetki ścienne pozwalające uczniom na wyrażenie swoich poglądów, przemyśleń dotyczących tolerancji i stereotypów.
5. Najważniejszy punktem projektu jest sam „Dzień Tolerancji”, który może trwać około czterech godzin a składa się z:
 - a. Debaty na temat siły stereotypów – można podzielić uczniów na dwie grypy – jedna będzie wskazywała zalety istnienia stereotypów, druga ich niebezpieczeństwa.
 - b. Przedstawienia przeprowadzonego na scenie szkolnej, albo sali gimnastycznej dla wszystkich uczniów. Program przedstawienia powinni ułożyć sami uczniowie. Autorami scenariuszy i reżyserii kolejnych punktów programu powinny być uczniowie. Forma jest dowolna – kabaretowa, dramatyczna itp. Warto do organizacji przedstawienia zaprosić dodatkowo uczniów biorących udział np. w kołach plastycznych, czy muzycznych, by przygotowali scenografię i muzykę do całego przedsięwzięcia.

Przykładowe tematy sceniczne:

- stereotyp Polaka
 - stereotypy narodowe
 - stereotyp blondynki
 - stereotyp kobiety i mężczyzny
 - stereotyp ucznia i nauczyciela
6. Warto zapewnić nagrody osobom zaangażowanym w przygotowanie przedstawienia i debaty, tak by czuły się docenione.
 7. Ważnym elementem programu jest podsumowanie go, najlepiej na godzinach wychowawczych. Warto wtedy podyskutować z uczniami na temat przedstawionych stereotypów, tak żeby podkreślić zagrożenia płynące z ich stosowania. Podsumowanie to pozwoli uniknąć powierzchownego wydzwięku projektu.
 8. Można też zaproponować każdej klasie wybranie sobie jakiejś narodowości, grupy etnicznej zebranie o niej informacji, zaprosić gości do przedstawienia tych grup w czasie Dnia Tolerancji. Może to być kolorowy festyn z podkładem muzycznym z kultury wybranych grup.

Dzień taki można zorganizować, gdy jest ciepło i można to zrobić na świeżym powietrzu. Najlepiej zaplanować w dzień dziecka, wtedy temat zajęć może być związany z problemami dzieci na całym świecie.

Metody edukacyjne: współpraca w grupach, prezentacje, dyskusje.

Adresaci: wszyscy uczniowie szkoły.

Potencjalne trudności w realizacji

- Kluczowe jest zachęcenie uczniów do włączenia się do realizacji projektu, gimnazjaliści często mają przeładowany plan, zajęcia dodatkowe itp.
- Projekt ma duży zasięg – biorą w nim udział wszystkie klasy, konieczne jest wyłonienie koordynatora całego przedsięwzięcia.

Korzyści z realizacji projektu

- Przedstawienie jest okazją dla uczniów, żeby zaprezentowali się, żeby doceniono ich umiejętności, pomysłowość. Szczególnie ważne może być to dla uczniów, którzy nie osiągają sukcesów w nauce, a posiadają inne umiejętności – artystyczne, organizatorskie itp.
- Uczniowie zdobywają umiejętność pracy w grupie, podejmowania decyzji i odpowiedzialności za nie.
- Projekt rozwija postawy tolerancji, zrozumienia, akceptacji siebie i innych, akceptacji odmiennych poglądów, wierzeń.
- Dzień Tolerancji jest okazją do integracji rodziców, nauczycieli, uczniów.

IMAGINE DAY (Dzień: Wyobraź sobie świat...)

Istota projektu

„Imagine all the people living life in peace...”

Projekt służy twórczemu namysłowi nad sytuacją świata – nad tym, jaki jest i jak byśmy chcieli, by wyglądał. Dzięki jego realizacji młodzi ludzie zachęceni są do zastanowienia się nad toczącymi się wojnami, sprawiedliwością, stanem przestrzegania praw człowieka. Projekt ten pozwala młodym ludziom na wyrażenie swoich poglądów na temat tego, jak powinien wyglądać świat, w którym chcą żyć, na wyrażenie odmiennych wizji od tych podzielanych przez dorosłych.

Inspiracja

Dzień pod hasłem piosenki „Imagine All the people living life in Peace” Johna Lennona jest propozycją zajęć przygotowaną przez Amnesty International w Dublinie. Więcej informacji: <http://www.amnesty.ie/amnesty/live/irish/education/article.asp?id=3424&page=3376>.

Słowa piosenki Johna Lennona są jedynym z najlepszych przykładów tego, jak muzyka może wpływać na ludzi, przekazywać ważne przesłania. Ta wyjątkowa piosenka trafia do milionów ludzi i napełnia nadzieją, że lepszy świat jest możliwy. Trzeba zacząć od tego, by wyobrazić sobie jaki świat mógłby być i co trzeba zrobić by udało się to osiągnąć.

Czas realizacji projektu

Na realizację projektu warto przeznaczyć około dwóch miesięcy.

Realizacja – krok po kroku

W szkole zostaje zorganizowany dzień pod hasłem „Wyobraź sobie wszystkich ludzi żyjących w pokoju”. Celem zorganizowania tego happeningu jest zaproszenie uczniów, ale i innych członków społeczności szkolnej, by spotkali się razem i przyczynili się do tego, by świat stał się bezpieczniejszym miejscem. Rozmiar imprezy zależy od możliwości i chęci organizatorów w szkole.

1. Zanim jednak nastąpi ten uroczysty dzień, uczniowie przygotowują się do niego.

- Nauczyciele wspólnie z uczniami na godzinach wychowawczych słuchają i analizują słowa piosenki Johna Lennona:

"Imagine there's no heaven,

Wyobraź sobie, że nie ma niebios,

It's easy if you try,

To łatwe, tylko spróbuj,

No hell below us,

Żadnego piekła pod nami,

Above us only sky,

A nad nami tylko niebo,

Imagine all the people

Wyobraź sobie wszystkich ludzi

living for today...

Żyjących dniem dzisiejszym

Imagine there's no countries,

Wyobraź sobie, że nie ma państw,

It isn't hard to do,

To niezbyt trudne,

Nothing to kill or die for,

Nie ma za co zabijać lub umierać,

No religion too,

Nie ma też żadnej religii,

Imagine all the people

Wyobraź sobie wszystkich ludzi

living life in peace...

Żyjących w pokoju

Imagine no possessions,

Wyobraź sobie, że nie ma własności,

I wonder if you can,

Ciekawe, czy potrafisz,

No need for greed or hunger,

Nie potrzeba chciwości ani głodu,

A brotherhood of man,

Ludzie są braćmi,

Imagine all the people

Wyobraź sobie wszystkich ludzi

Sharing all the world...
Dzielących się światem
 You may say I'm a dreamer,
Powiecie, że jestem marzycielem,
 but I'm not the only one,
Ale nie jestem jedynym,
 I hope some day you'll join us,
Mam nadzieję, że któregoś dnia przyłączysz się do nas,
 And the world will live as one.
i świat będzie jednością”.

(tłumaczenie: Wojciech Mann, www.gazetawyborcza.pl,
 2002-10-16, ostatnia aktualizacja 2002-10-16)

W ten sposób rozpoczyna się dyskusja, w czasie której można poruszyć następujące tematy:

- Dlaczego John Lennon napisał tę piosenkę?
 - Który wers w tej piosnce podoba ci się najbardziej?
 - Lennon napisał tę piosenkę 30 lat temu, czy świat, który on wtedy sobie wyobrażał, stał się taki, jaki on chce?
 - Co powstrzymuje nas przed czynieniem świata lepszym?
 - Co uważasz, że trzeba zrobić by świat był lepszy, radośniejszy?
 - Kto może na to wpłynąć i jak?
- Na zakończenie dyskusji uczniowie uzupełniają zdanie „Wyobraź sobie wszystkich ludzi...!”. Swoją wypowiedź uczniowie przedstawiają w formie plakatu.
2. W drugim etapie projektu organizowana jest impreza, święto prezentujące przemyślenia uczniów. Można ją zorganizować na kilka sposobów:
- Przygotowanie wystawy w szkole prac, które powstały w czasie dyskusji nad piosenką – szkoła zostaje oklejona plakatami.
 - Zorganizowanie wystawy prac uczniów na ścianie jednego ze sklepów lub innym publicznym miejscu w centrum miejscowości, tak aby także inni członkowie społeczności mogli uczestniczyć w imprezie, dyskusji.
 - Zorganizowanie imprezy przed świętami, w czasie której uczniowie i członkowie społeczności wspólnie śpiewają „Imagine” i inne wybrane przez uczniów piosenki związane z sytuacją na świecie, pokojem itd.

Metody edukacyjne: dyskusja, prezentacje, burza mózgów.

Adresaci: uczniowie, mieszkańcy.

Potencjalne trudności w realizacji

- Najtrudniejszym elementem w realizacji projektu jest zapewnienie twórczej atmosfery w czasie dyskusji nad wyobrażeniami uczniów dotyczącymi tego, jak powinien wyglądać ich wymarzony świat. Nauczyciel musi postarać się zapewnić akceptację dla różnorodnych pomysłów uczniów, dla wyrażenia przez nich swoich poglądów, mówienia otwarcie o wartościach dla nich ważnych.
- Trudność może sprawić zachęcenie właścicieli sklepów by oddali część swoich witryn na rozmieszczenie na nich plakatów uczniów. Może przychylniejsi będą zarządzający przestrzenią publiczną, jak urząd gminy, dom kultury.

Korzyści z realizacji projektu

- Zwrócenie uczniów uwagi na problemy globalne.
- Nauczenie wyrażania swoich opinii, poglądów.
- Przekonanie młodych ludzi, że dorosłym zależy na wysłuchaniu ich poglądów, zrozumieniu ich postrzegania świata.
- Łączenie różnych form wyrazu, aby przekazać ważną treść.
- Okazja do zintegrowania mieszkańców miejscowości i uczniów oraz zachęcenia ich do wspólnych działań.

LISTA NAUCZYCIELI UCZESTNICZĄCYCH W WARSZTATACH „SZKOŁA OBYWATELI”

Opisy polskich projektów zachęcających młodzież do aktywności społecznej zostały przedstawione podczas warsztatów „Szkoła obywateli”, które odbyły się w Warszawie w dniach 20 – 21 kwietnia 2007. Wzięli w nich udział nauczyciele: Sylwia Skrzyszewska, Iwona Maria Stefańska (Radziki Duże), Alicja Gałęziowska (Nowy Sącz), Marta Osiewalska (Bydgoszcz), Renata Górka (Brzeźno), Beata Czajkowska, Małgorzata Piątek (Skarżysko – Kamienna), Rafał Drużdżel (Warszawa), Anna Maszkiewicz (Garwolin), Grażyna Detka, Marta Martyniuk (Kielce), Maria Budzianowska (Drezdenko), Anna Kalbarczyk, Joanna Szczukocka (Radomsko), Dorota Łańcucka (Lipno), Artur Łoziński (Wolsztyn).

Publikacja ta jest częścią projektu „Szkoła Obywateli” realizowanego przez Fundację Civis Polonus w okresie październik 2006 – maj 2007, a współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Celem projektu jest wzmocnienie udziału instytucji szkoły w pobudzaniu aktywności społecznej młodzieży, poprzez rozwijanie postawy zaangażowania obywatelskiego wśród młodych ludzi.

Projekt składał się z trzech etapów:

- 1. Diagnoza** tego, w jaki sposób obecnie polskie gimnazja przyczyniają się do aktywizowania społecznego młodzieży. Diagnoza pozwoliła na dokładne określenie już stosowanych metod, brakujących typów działań szkoły, oraz ograniczeń prawnych, instytucjonalnych, społecznych przygotowywania młodzieży do aktywności społecznej na terenie szkoły. Przeprowadzono studia przypadków funkcjonowania czterech szkół, zogniskowane wywiady grupowe z nauczycielami. Przygotowane zostały analizy podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz prawa oświatowego pod kątem możliwości angażowania społecznego uczniów.
- 2. Zebranie dobrych praktyk** polskich i europejskich, uczących młodzież aktywności społecznej, adekwatnych do sytuacji polskiej szkoły, jej braków i specyfiki.
- 3. Publikacja „Szkoła Obywateli”.** Przewodnik prezentujący ciekawe i możliwe do stosowania w polskich szkołach przykłady działań przyczyniających się do zwiększania aktywności społecznej młodzieży. Publikację wydano w nakładzie 2000 egzemplarzy.

Wszystkie materiały opracowane w ramach projektu „Szkoła Obywateli” dostępne są na stronie **www.civispolonus.org.pl**.

Fundacja Civis Polonus działa od 2004 roku. Jej celem jest rozwijanie postaw obywatelskich umożliwiających jednostkom kreowanie świata, w którym żyją.

Naszym zdaniem dobre państwo, jest wspólnotą otwartych, kompetentnych, zaangażowanych obywateli.

Otwarci to ludzie lubiący innych, wrażliwi, ufni, umiejący budować więzi międzyludzkie.

Kompetentni obywatele, to tacy, którzy znają swoje uprawnienia, wiedzą, jak z nich korzystać. To partnerzy administracji publicznej, a nie jej petenci.

Zaangażowani, czyli wierzący w to, że ich udział w życiu wspólnoty ma sens, troszczący się o jej stan oraz przyszłość, gotowi do brania odpowiedzialności za siebie i innych.

Fundacja realizuje projekty umożliwiające młodym ludziom wchodzenie w rolę aktywnych obywateli na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Ważnym obszarem działań Fundacji jest edukacja o prawach człowieka, szczególnie prawach dziecka.